

Od triindvajsetih, tako pripovedujejo, zelo pomembnih moških ali mož iz starogrške znanosti, umetnosti, zgodovine in tudi navadnega življenja so stari Grki v različnih sestavih ali kombinacijah odbirali sedem, ki so jih imenovali Sedem modrih (7 modrijanov, 7 modrecev). Med njimi so bili Tales, Bias, Pitak in Solon štirje, ki so vedno prišli med to modro sedmerico in tako stalno zasedali prva štiri mesta, na preostalih treh mestih pa so se največkrat pojavljali (drenjali) Kleobol, Periander, Hilon in še številni drugi. Modre može so izbirali po ustvarjalnosti, sposobnosti, iznajdljivosti, hrabrosti, ..., kakega moža na določenem delovnem področju in tudi po priljubljenosti na določenem teritoriju (delu ozemlja) stare Grčije. Poskušamo najti oziroma odkriti še tiste preostale modre može (vsaj $23 - 7 = 16$), ki so jih svoj čas predlagali za sedmerico modrih.

Triindvajset kandidatov za izbor *Sedem modrih*

V glavnem se bomo omejili na obdobje okoli 6. stoletja pred našim štetjem. Nismo povsem prepričani, da bomo našli vse in »ta« prave, kajti različne izbore (tudi po več kot sedem imen) so opravljali različni avtorji iz različnih krajev stare Grčije v različnih časih po različnih merilih. Za vse kandidate tudi ne moremo vedeti oziroma jih poznati, ker jih niso zabeležili in so tako izpuhteli iz ljudskega ustnega izročila. Zato takih kandidatov ni na seznamu. Poskušali bomo navesti tiste, ki jih najdemo v ustreznih knjigah in/ali na spletu (kar ni vedno zanesljivo), pa še v tem primeru lahko marsikaterega zgrešimo ali pa najdemo takega, za katerega ne moremo zanesljivo ugotoviti, kdo in od kod je (čeprav je bil predlagan). Gre za približni seznam imen kandidatov.

Nekateri stari sestavljavci imen za seznam *Sedem modrih* so izjavljali, da teh »sedem« ni bilo vedno niti najbolj modrih, niti najbolj junaških, niti najbolj ..., ampak, da so to bili včasih povsem običajni možje iz navadnega življenja (posamezniki), ki so se v določenem času in kraju pojavili med ljudmi kot izjemno iznajdljivi, spretni in uspešni pri kakšni posebni dejavnosti, recimo, da so znali natančno preučevati zakonodajo ali obrambo svoje države in bili sposobni odgovorno, skrbno in učinkovito svetovati oziroma zadevo izvajati.

Kandidate navajamo po abecednem redu. Na kratko podamo njihove bistvene podatke o življenju, poklicu, delu, dejavnosti, če smo to uspeli dobiti. O Talesu, Solonu, Hilonu, Periandru, Kleobolu, Biasu in Pitaku ne pišemo, saj o njih lahko preberete spis *Sedem modrih mož* v rubriki *Domoznanstvo*, Knjižnica A. T. Linhartaradovljica.

Sedem modrih naj bi bila v bistvu skupina skoraj na pol legendarnih modrih mož antične Grčije, ki jih pogosto štejejo za ustanovitelje grške filozofije, znanosti in kulture. Prvi, ki omenja sedem imen modrih mož, je bil atenski filozof Platon (427-347 pr. n. š.). Omenja državnike, znanstvenike, zakonodajalce, filozofe, govorce, vojščake, tudi kmeta. Po njem so to bili: Tales, Pitak, Bias, Solon, Kleobol, Myson in Hilon. Vsi se niso strinjali z navedenimi imeni. Vsak sestavljaivec je po svoje sestavil sedmerico. Prva štiri mesta pa so bila rezervirana oziroma vedno zasedena s prvimi štirimi navedenimi imeni. Ta štiri mesta so bila zabetonirano stalna. Na ostalih treh mestih pa so se poleg že omenjenih izmenjavali še naslednji predlagani kandidati:

Akousilaos iz Argosa (Acusilaus; druga polovica 6. stoletja pr. n. š.), starogrški logograf in mitograf; njegova dela so se ohranila le v odlomkih.

Anacharsis iz Skitije (zgodnje 6. stoletje pr. n. š.; rodil se je in umrl v Skitiji), skitski filozof, domnevno predhodnik cinikov; prišel v Atene okoli 590 pr. n. š., ko je Solon ravno deloval kot zakonodajalec in je z njim tudi spregovoril nekaj stavkov. Nobeno njegovo delo se ni ohranilo.

Anaksagora(s) iz Klazomene (Klazomena, Mala Azija, 500–428 pr. n. š.), prvi filozof v Atenah; za Sonce je trdil, da je ogromen ognjen kamen, večji od Peloponeza, kar je bilo skrajno nespoštljivo za Sonce, ki so ga stari Grki imeli za božanstvo. Zato so ga izgnali iz Aten in je umrl v izgnanstvu.

Anaksimander iz Mileta (Milet, Turčija, ok. 610–Milet, 546 pr. n. št.), Talesov učenec; filozof, astronom in državnik.

Aristodem(os) iz Šparte (u. 479 pr. n. š.), špartanski bojevnik, poslan v bitko pri Termopilah (o njem je posebna zgodba).

Aristoksen(os) iz Tarenta (Tarent, Italija, ok. 354–Atene, ok. 300 pr. n. š.), grški filozof – peripatetik in glasbeni teoretik.

Dicaroskos iz Messene na Peloponezu ali ***D.*** iz Messine na Siciliji (pozno 4. stoletje), gre samo za enega moža; ni jasno, kdo naj bi bil.

Epicharmos iz Kosa (ok. 550–460 pr. n. š.), starogrški dramatik in filozof, Pitagorov privrženec.

Epimenid(es) iz Krete (ok. 6. stoletje pr. n. š.), starogrški duhovnik, prerok in filozof – pesnik.

Ferekid iz Sir(os)a (Pherecydes; otok Siros v Kikladih, ok. 580–Siros, ok. 520 pr. n. š.), starogrški filozof, učenjak, kozmolog, mitolog in teolog.

Las(os) iz Hermiona v Argolidi (6. stoletje pr. n. š.), starogrški lirični pesnik.

Leophantes (Leophantus; 6. stoletje pr. n. š.?), ni jasno, za katerega moža gre in od kod je.

Lin(os) (Linus), morda vojščak argoške vojske, ki je padel pred Tebami, prikazan v Ajshilovi tragediji *Sedmerica proti Tebam*.

Myson (Mi(o)son) iz Chene na Kreti (6. stoletje pr. n. š.), verjetno sin tirana njegove dežele, navadni brihtni kmet; za najbolj modrega moža njegove dežele ga je izbralo delfijsko preročišče. Umrl je pri 97.-tih.

Maeandrius iz Mileta ali **M.** s Samosa; gre samo za enega moža, sta pa dve zgodbi, obe nejasni tako, da se ni mogoče za nobenega opredeliti.

Pamphylus, verjetno kralj Dorijcev, ki je skupaj s Herakleidi napadel Peloponez in v spopadu padel.

Pejzistrat iz Aten (P(e)isistratos; Atene, ok. 607–Atene, 528 pr. n. š.), atenski tiran, tudi pisatelj; združil je Atiko in izboljšal blaginjo Aten.

Pitagora iz Sam(os)a (otok Sam(os), ok. 570–Metapont, ok. 495 pr. n. š.), starogrški filozof, matematik in mistik.

Protagora(s) iz Abdere (Abdera, 490–brodolom, ok. 420 pr. n. š.), starogrški filozof, utemeljitelj sofistike.

Scabras, imenovan tudi Cabas, za katerega nisem mogel natančno ugotoviti, kdo je, navajajo pa ga kot očeta **Akousilaosa**, kar pomeni, da naj bi bil iz Argosa; morda je pomotoma predlagan za kandidata.

Od navedenih 20 imen kandidatov za 4 imena nisem mogel dobiti podatkov o njihovem življenju, delu, idejah in dejavnostih, zaradi katerih naj bi bili predlagani med modro sedmerico. To je vse, kar sem nabral o kandidatih. Več nisem našel in ugotovil. Mislim pa, da sem našel kar precej. Celo to, da je zdaj opisanih vseh 23 kandidatov za modre moža, in to 7 v že omenjenem spisu *Sedem modrih mož*, 16 kratkih predstavitev pa je v tem prispevku. Ampak to se je zgodilo popolnoma naključno.

Posebno zanimivo pri tem pisanju se mi zdi naslednje. Med sedmerico ali vsaj med triindvajseterico ni bil nikoli predlagan znameniti vojščak **Fedipij** (Pheidippides; ok. 530–490 pr. n. š.), ki je daleč najbolj znan ali svetovno slaven po svojem enkratnem 42 kilometrov dolgem teku od Maratona do Aten, ko je Atencem na koncu teka prinesel sporočilo »zmagali smo« in se nato zaradi

izčrpanosti mrtev zgrudil. Zaslužil bi si, da bi njegovo ime vsaj eden enkrat predlagal ali postavil med sedmerico modrih. A ga ni. Tako je.

Platon je zagotovo vedel za njegovo ime. Saj je vendar kot filozof moral zelo dobro poznati zgodovino Atike in Aten.

Kranj – Zlato Polje, 18. september 2018

Majo Prosen